

ΘΕΜΑ 2000**Αλάτι – Αραίωση – Ανάμιξη με αντίδραση– Ρυθμιστικό διάλυμα****Υδατικό διάλυμα αιθανικού νατρίου (CH_3COONa) 0,1 M όγκου 2L (διάλυμα Δ_1) έχει $\text{pH}=9$** **α) Να υπολογίσετε τη σταθερά ιοντισμού K_a του αιθανικού οξέος.****β) Στο 1 L από διάλυμα Δ_1 προστίθενται 99L νερού, οπότε προκύπτει το διάλυμα Δ_2 .****Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος Δ_2** **γ) Στο υπόλοιπο 1 L από το διάλυμα Δ_1 διαλύοντας 0,05 mol υδροχλωρίου (HCl), χωρίς να μεταβληθεί ο όγκος του διαλύματος, οπότε προκύπτει το διάλυμα** **Δ_3 .****Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος.****Όλα τα παραπάνω διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C . Δίνεται : $K_w=10^{-14}$.**

Λύση:

Διάσταση CH_3COONa	$\text{CH}_3\text{COONa} \rightarrow \text{CH}_3\text{COO}^- + \text{Na}^+$
Τέλος	– 0,1M 0,1M
Ιοντισμός CH_3COO^-	$\text{CH}_3\text{COO}^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COOH} + \text{OH}^-$
Χημική ισορροπία	0,1 – x x x

$$\text{pH} = 9 \Rightarrow \text{pOH} = 5 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 10^{-5} = x$$

$$K_b = \frac{x^2}{0,1-x} \approx \frac{x^2}{0,1} \Rightarrow K_b = \frac{(10^{-5})^2}{0,1} = 10^{-9}$$

$$\text{Αλλά } K_b = \frac{K_w}{K_a} \Rightarrow K_a = \frac{10^{-14}}{10^{-9}} = 10^{-5} \quad (\text{Ισχύει } K_b/C < 10^{-2} \text{ και } x \ll C)$$

β) Αραίωση με νερό του διαλύματος CH_3COONa

$\delta.\Delta_1 \quad V_1 = 1 \text{ L}$ $\delta. \text{CH}_3\text{COONa}$ $C_1 = 0,1 \text{ M}$	+ 99 L H_2O	→	$\delta.\Delta_2 \quad V_2 = 100 \text{ L}$ $\delta. \text{CH}_3\text{COONa}$ C_2 $\text{pH} = ;$
---	-----------------------------	---	--

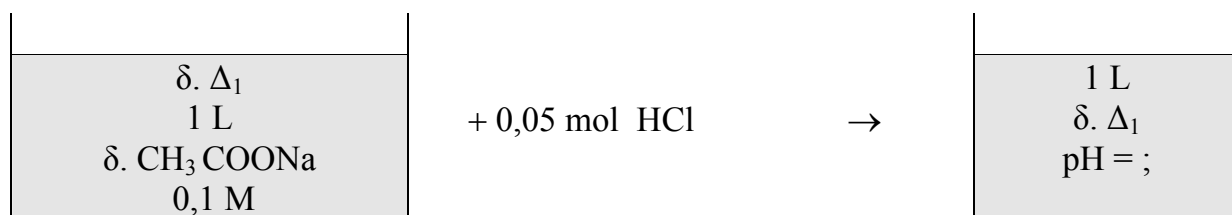
$$\text{Από τον τύπο της αραίωσης } C_1 V_1 = C_2 V_2 \Rightarrow 0,1 \text{ M} \cdot 1 \text{ L} = C_2 \cdot 100 \text{ L} \Rightarrow C_2 = 10^{-3} \text{ M}$$

Διάσταση CH_3COONa	$\text{CH}_3\text{COONa} \rightarrow \text{CH}_3\text{COO}^- + \text{Na}^+$
Τέλος	– 10^{-3} M 10^{-3} M
Ιοντισμός CH_3COO^-	$\text{CH}_3\text{COO}^- + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COOH} + \text{OH}^-$
Χημική ισορροπία	$10^{-3} - \omega \quad \text{M}$ ω ω

$$K_b = 10^{-9} = \frac{\omega^2}{10^{-3} - \omega} \approx \frac{\omega^2}{0,1} \Rightarrow \omega = [\text{OH}^-] = 10^{-6} \Rightarrow \text{pOH} = 6 \Rightarrow \text{pH} = 8$$

(Ισχύει $K_b/C < 10^{-2}$ και $\omega \ll C$)

γ) Ανάμιξη με αντίδραση:

i) Εύρεση αρ. mol

αρ. mol CH_3COONa : $0,1\text{M} \cdot 1\text{L} = 0,1 \text{ mol}$

αρ. mol HCl : $0,05 \text{ mol}$

ii) Αντίδραση :

	CH_3COONa	$+ \text{HCl}$	$\rightarrow \text{CH}_3\text{COOH} + \text{NaCl}$
Αρχικά	0,1 mol	0,05 mol	–
Αντιδρούν Παράγονται	– 0,05 mol	– 0,05 mol	+ 0,05 mol
Τέλος	0,05 mol	–	0,05 mol

iii) Εύρεση συγκεντρώσεων στο τελικό διάλυμα (1L)

CH_3COONa : $C_\beta = 0,05 \text{ M}$, CH_3COOH : $C_{\alpha\xi} = 0,05 \text{ M}$

iv) Εύρεση pH στο τελικό ρυθμιστικό διάλυμα

Διάσταση CH_3COONa	$\text{CH}_3\text{COONa} \rightarrow \text{CH}_3\text{COO}^- + \text{Na}^+$
Τέλος	– C_β C_β
Ιοντισμός CH_3COOH	$\text{CH}_3\text{COOH} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COO}^- + \text{H}_3\text{O}^+$
Χημική ισορροπία	$C_{\alpha\xi} - \psi$ $\psi + C_\beta$ ψM

$$\text{Αντικαθιστούμε στην } K_a = \frac{(C_\beta + \psi)\psi}{C_{\alpha\xi} - \psi} \approx \frac{C_\beta \cdot \psi}{C_{\alpha\xi}} \Rightarrow K_a = 10^{-5} = \frac{0,05 \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]}{0,05} \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] =$$

$$10^{-5} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \text{pH} = 5 \quad (\text{Ισχύει } K_a/C_{\alpha\xi} < 10^{-2} \text{ οπότε } \psi \ll C_\beta, C_{\alpha\xi})$$

ΘΕΜΑ 2000 (ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ)

Διαλύουμε 0,1 mol αερίου HCl στο νερό, οπότε προκύπτει υδατικό διάλυμα Δ_1 όγκου 1 L .

Ένα άλλο υδατικό διάλυμα Δ_2 περιέχει CH_3COOH συγκέντρωσης 0,1 M με pH =3.

α) Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος Δ_1 .

β) Να υπολογίσετε τη σταθερά ιοντισμού K_a του CH_3COOH και το λόγο $\frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]}$

στο διάλυμα Δ_2 .

γ) Σε 1 L του υδατικού διαλύματος Δ₂ διαλύονται 0,1 mol αερίου HCl χωρίς μεταβολή του όγκου,

οπότε προκύπτει διάλυμα Δ₃. Να υπολογίσετε την τιμή του λόγου $\frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]}$ στο Δ₃

και να

εκτιμήσετε αν ο ιοντισμός του CH₃COOH αυξάνεται, ελαττώνεται ή παραμένει σταθερός σε

σχέση με το Δ₂.

Όλα τα παρακάτω διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C.

Λύση:

δ. Δ ₁ δ. HCl 0,1 M

δ. Δ ₂ δ. CH ₃ COOH 0,1M pH = 3

α) Υπολογισμός pH στο διάλυμα Δ₁

Ιοντισμός HCl	HCl + H ₂ O →	H ₃ O ⁺ + Cl ⁻
Τέλος	–	0,1 M ⇒ pH = 1

β) Υπολογισμός K_a του CH₃COOH

Ιοντισμός ασθενούς οξέος	CH ₃ COOH + H ₂ O ⇌	H ₃ O ⁺ + CH ₃ COO ⁻
Χημική ισορροπία	0,1 – x	x xM

Αντικατάσταση στη $K_a = \frac{x^2}{0,1-x} \approx \frac{x^2}{0,1} = \frac{(10^{-3})^2}{0,1} = 10^{-5}$ (Ισχύει $K_a/C < 10^{-2}$ και $x \ll C$)

Βαθμός ιοντισμού $\alpha_1 = \frac{10^{-3}}{10^{-1}} = 10^{-2}$

Επίσης υπολογισμός του πηλίκου:

$$K_a = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-] \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} \Rightarrow 10^{-5} = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-] \cdot 10^{-3}}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} \Rightarrow \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} = 10^{-2}$$

γ) Επίδραση κοινού ιόντος ισχυρού οξέος σε ασθενές οξύ:

δ. Δ ₂ 1 L δ. CH ₃ COOH 0,1 M	+ 0,1 mol HCl	→	1 L δ. Δ ₃ CH ₃ COOH 0,1 M HCl 0,1M
--	---------------	---	--

Ιοντισμός HCl	$\text{HCl} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_3\text{O}^+ + \text{Cl}^-$		
Τέλος	0,1 M		
Ιοντισμός ασθενούς οξέος CH ₃ COOH	$\text{CH}_3\text{COOH} + \text{H}_2\text{O} \rightleftharpoons \text{H}_3\text{O}^+ + \text{CH}_3\text{COO}^-$		
Χημική ισορροπία	0,1 – φ	φ	φ M

Αντικατάσταση στη $K_a = \frac{(\varphi + 0,1) \cdot \varphi}{0,1 - \varphi} \approx \frac{0,1 \cdot \varphi}{0,1} = \varphi = 10^{-5}$ (Ισχύει $K_a/C < 10^{-2}$ και $\varphi \ll C$)

Το pH του διαλύματος υπολογίζεται από το ισχυρό οξύ HCl και είναι **pH = 1**

Βαθμός ιοντισμού $\alpha_1 = \frac{\varphi}{C} = \frac{10^{-5}}{10^{-1}} = 10^{-4}$ παρατηρούμε ότι λόγω της επίδρασης κοινού ιόντος

H_3O^+ έχουμε μετατόπιση της ισορροπίας προς τα αριστερά οπότε μειώνεται ο βαθμός ιοντισμού του ασθενούς οξέος.

Υπολογισμός του πηλίκου:

$$K_a = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-] \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} \Rightarrow 10^{-5} = \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-] \cdot 10^{-1}}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} \Rightarrow \frac{[\text{CH}_3\text{COO}^-]}{[\text{CH}_3\text{COOH}]} = 10^{-4} \text{ παρατηρούμε}$$

ότι λόγω της επίδρασης κοινού ιόντος H_3O^+ έχουμε μετατόπιση της ισορροπίας προς τα αριστερά οπότε μειώνεται η συγκέντρωση των CH_3COO^- στο διάλυμα.

ΘΕΜΑ 2000 (ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ) Ασθενής βάση NH_3 – Αλάτι NH_4Cl

Διαθέτουμε ένα υδατικό διάλυμα Δ₁ όγκου 1 L που περιέχει NH_3 συγκέντρωσης 0,1 M.

α) Να γράψετε τη χημική εξίσωση του ιοντισμού της NH_3 στο νερό και να χαρακτηρίσετε τις τέσσερις χημικές ουσίες που υπάρχουν σε αυτή, ως οξέα ή ως βάσεις, σύμφωνα με την θεωρία

των Bronsted – Lowry.

β) Αν η συγκέντρωση των ιόντων αμμωνίου στο διάλυμα Δ₁ είναι $[\text{NH}_4^+] = 10^{-3} \text{ M}$, να υπολογίσετε το pH του διαλύματος και τη σταθερά ιοντισμού K_b της NH_3 .

γ) Σε 1 L του υδατικού διαλύματος Δ₁ διαλύονται 0,1 mol αερίου HCl, οπότε προκύπτει διάλυμα Δ₂

όγκου 1 L. Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος Δ₂.

Για τα παρακάτω διαλύματα δίνεται : $K_w = 10^{-14}$.

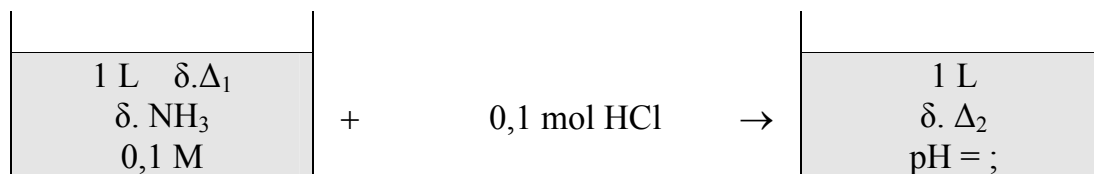
Λύση :

α) **Ιοντισμός NH_3 :**

	Βάση	Οξύ	Συζυγές οξύ	Συζυγής βάση
Ιοντισμός	NH_3	$+$	H_2O	$\rightleftharpoons \text{NH}_4^+ + \text{OH}^-$
Χημική Ισορροπία	0,1 – x M		x M	x M

β) Αντικαθιστούμε στην $K_b = \frac{x^2}{0,1-x} \approx \frac{x^2}{0,1} = \frac{10^{-6}}{10^{-1}} \Rightarrow K_b = 10^{-5}$ (Ισχύει $K_b/C < 10^{-2}$ και $x \ll C$)

γ) Ανάμιξη με αντίδραση

i) Εύρεση mol : αρ. mol NH₃ = 0,1 mol αρ. mol HCl = 0,1 mol

ii) Αντίδραση :

	NH ₃ NH ₄ Cl	+ HCl	→
Αρχικά	0,1 mol	0,1 mol	–
Αντιδρούν – Παράγονται	– 0,1 mol	– 0,1 mol	+ 0,1 mol
Τέλος	–	–	0,1 mol

iii) Εύρεση συγκέντρωσης στο τελικό διάλυμα (1 L) : NH₄Cl : C_{οξ} = 0,1 M

iv) Διάσταση NH₄Cl - Εύρεση pH:

Διάσταση NH ₄ Cl	NH ₄ Cl	→	NH ₄ ⁺	+	Cl [–]
Τέλος	–		0,1M		0,1M

Ιοντισμός NH ₄ ⁺	NH ₄ ⁺	+	H ₂ O	⇌	NH ₃	+	H ₃ O ⁺
Χημική ισορροπία	0,1 – φ M				φ		φ

$$K_a = \frac{K_w}{K_b} = \frac{10^{-14}}{10^{-5}} = 10^{-9} = \frac{\varphi^2}{0,1-\varphi} \approx \frac{\varphi^2}{0,1} \Rightarrow \varphi^2 = 10^{-10} \Rightarrow \varphi = [H_3O^+] = 10^{-5} \Rightarrow \text{pH} = 5$$

(Ισχύει $K_a/C < 10^{-2}$ και $\varphi \ll C$)

ΘΕΜΑ 2000 (ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ– ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ)

Ισχυρή βάση NaOH – ασθενές οξύ HClO – Ρυθμιστικό διάλυμα

Υδατικό διάλυμα NaOH (διάλυμα Α) έχει pH = 12.

Υδατικό διάλυμα HClO (διάλυμα Β) έχει συγκέντρωση 10^{-2}M .

α. Ποια είναι η συγκέντρωση του NaOH στο διάλυμα Α;

β. Ποιος είναι ο βαθμός ιοντισμού του HClO και το pH του διαλύματος Β;

γ. Αναμειγνύουμε V_A mL του διαλύματος Α με V_B mL του διαλύματος Β και προκύπτει ρυθμιστικό

διάλυμα με pH = 8 . Να βρεθεί ο λόγος $\frac{V_A}{V_B}$

Όλα τα παραπάνω διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C .

Δίνονται : $K_w = 10^{-14}$ και $K_a = 10^{-8}$.

Λύση:

<div>δ.Α</div> <div>δ. NaOH</div> <div>pH =12</div>

<div>δ.Β</div> <div>δ. HClO</div> <div>10^{-2}M</div>
--

α) δ/μα Α: Εύρεση συγκέντρωσης του διαλύματος NaOH

Διάσταση ισχυρής βάσης NaOH	NaOH $\rightarrow$ Na ⁺	+	OH ⁻
Τέλος	–	C	C

$$\text{pH} = 12 \Rightarrow \text{pOH} = 2 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 10^{-2} \text{M} = \text{C}$$

β) δ/μα Β: Εύρεση βαθμού ιοντισμού και pH του HClO

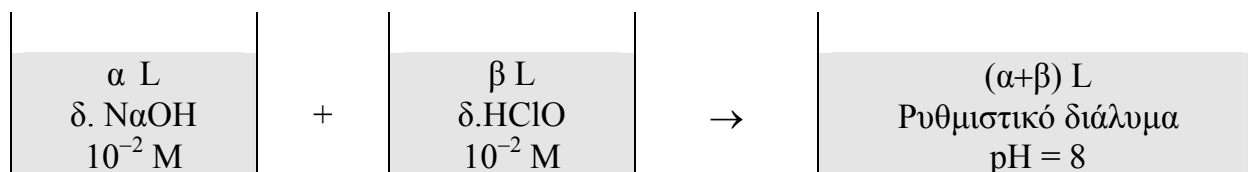
Ιοντισμός ασθενούς οξέος HClO	HClO	+	H ₂ O	$\rightleftharpoons$	H ₃ O ⁺	+	ClO ⁻
Χημική ισορροπία	10^{-2}	–x					x
	x M						

$$K_a = \frac{x^2}{10^{-2} - x} \approx \frac{x^2}{10^{-2}} \Rightarrow 10^{-8} = \frac{x^2}{10^{-2}} \Rightarrow x^2 = 10^{-10} \Rightarrow x = [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-5} \Rightarrow \text{pH} = 5$$

(Ισχύει $K_a/C < 10^{-2}$ και $x \ll C$)

$$\text{Βαθμός ιοντισμού } \alpha = \frac{x}{C} = \frac{10^{-5}}{10^{-2}} = 10^{-3}$$

γ) Ανάμιξη με αντίδραση :

i) Εύρεση αρ. mol   αρ. mol NaOH : $10^{-2} \alpha \text{ mol}$ αρ. mol HClO : $10^{-2} \beta \text{ mol}$

ii) Αντίδραση :

	NaOH	+	HClO	→	NaClO + H ₂ O
Αρχικά	$10^{-2} \alpha \text{ mol}$		$10^{-2} \beta \text{ mol}$		
Αντιδρούν Παράγονται	$- 10^{-2} \alpha \text{ mol}$		$- 10^{-2} \alpha \text{ mol}$		$+ 10^{-2} \alpha \text{ mol}$
Τέλος	–		$10^{-2} \beta - 10^{-2} \alpha \text{ mol}$		$10^{-2} \alpha \text{ mol}$

iii) Εύρεση συγκεντρώσεων στο τελικό ρυθμιστικό διάλυμα :

Στα $(\alpha + \beta) \text{ L}$ δ/μα περιέχ.	$(10^{-2} \beta - 10^{-2} \alpha) \text{ mol HClO}$	και	$\text{NaClO } 10^{-2} \alpha \text{ mol}$
στο 1 L	$C_{\alpha\xi}$		C_{β}

$$\text{HClO : } C_{\alpha\xi} = \frac{10^{-2} \cdot \beta - 10^{-2} \cdot \alpha}{\alpha + \beta} \text{ M, } \text{NaClO : } C_{\beta} = \frac{10^{-2} \cdot \alpha}{\alpha + \beta} \text{ M}$$

iv) Τελικό διάλυμα – Ρυθμιστικό διάλυμα

Διάσταση NaClO	NaClO	→	Na ⁺	+	ClO ⁻
Τέλος	–		C_{β}		C_{β}
Ιοντισμός HClO	HClO + H ₂ O	⇌	H ₃ O ⁺	+	ClO ⁻
Χημική ισορροπία	$C_{\alpha\xi} - \varphi$		φ		$\varphi + C_{\beta}$

$$\text{Αντικατάσταση στην } K_a = \frac{(C_\beta + \varphi) \cdot \varphi}{C_{\alpha\beta} - \varphi} \approx \frac{C_\beta \cdot [H_3O^+]}{C_{\alpha\beta}} \Rightarrow K_a \cdot C_{\alpha\beta} = C_\beta \cdot [H_3O^+] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 10^{-8} \frac{10^{-2} \cdot \beta - 10^{-2} \cdot \alpha}{\alpha + \beta} = \frac{10^{-2} \cdot \alpha}{\alpha + \beta} \cdot 10^{-8} \Rightarrow 10^{-2} \beta - 10^{-2} \alpha = 10^{-2} \alpha \Rightarrow$$

$$10^{-2} \beta = 2 \cdot 10^{-2} \alpha \Rightarrow \frac{\alpha}{\beta} = \frac{1}{2}$$

(Ισχύει $K_a/C < 10^{-2}$ και $\varphi \ll C_{\alpha\beta}, C_\beta$)